

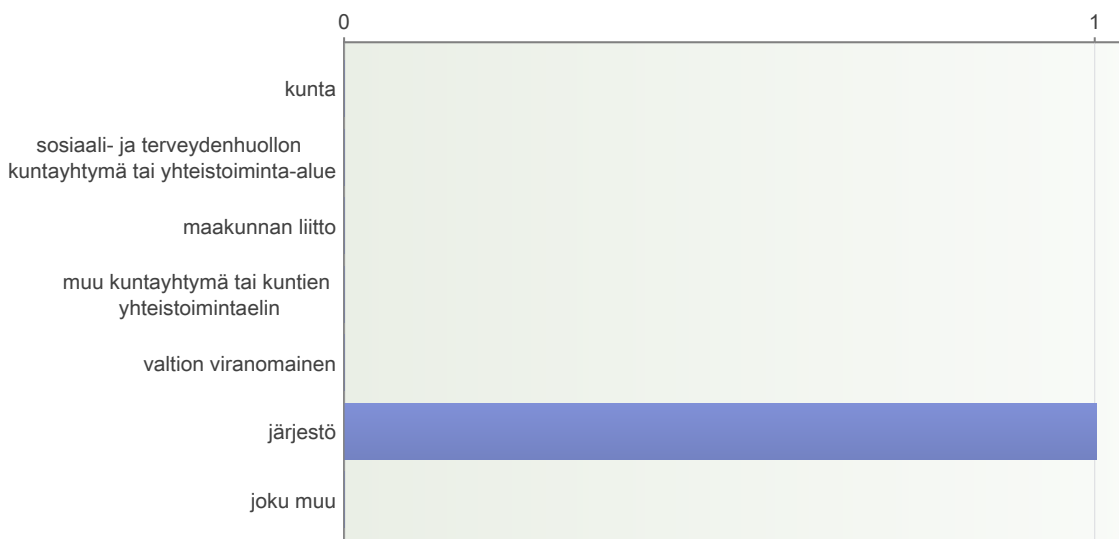
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Palkansaajajärjestö Pardia ry	Harri Sirén	harri.siren@pardia.fi		

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Parhaiten yhdenvertaista saatavuutta voidaan parantaa ja terveyseroja kaventaa niin, että pääasiallinen vastuu palvelukokonaisuuksista on julkisella sektorilla, jota yksityinen ja kolmas sektori täydentävät.

Keskeinen ongelma on se, että 18 maakuntaa on Suomen väestöpohjalla liikaa.

Hallituksen esityksen vaikutusten arvioinnissa (yleisperustelut sivu 197) todetaan seuraavaa:

”Alueiden väestöpohja vaihtelee Keski-Pohjanmaan 70 000 asukkaasta Uudenmaan 1,6 miljoonaan asukkaaseen. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarve vaihtelee maakunnittain; Etelä- ja Länsi-Suomessa on nuorempaa ja terveempää väestöä kuin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Myös väestön työllisyystilanne ja keskimääräinen tulotaso vaihtelevat alueittain. Maakunnat eroavat myös väestörakenteeltaan ja asukastiheydeltään.”

”Kun otetaan huomioon alueelliset erot ikäihmisten osuuksissa, taloudellisessa huoltosuhteessa ja palvelujen tarpeessa on selvää, että taloudelliset edellytykset palvelujen järjestämiseen vaihtelevat maakuntien välillä.”

Kun ehdotettuja säädöksiä, niiden perusteluja ja vaikutusten arviointia tarkastelee kokonaisuutena, vaikuttaa hallitukselle riittävän, että kansalaisten yhdenvertaisuus ja palvelujen saatavuus toteutuu järjestämisvastuussa olevan maakunnan sisällä. Varmuutta siitä, että uudistuksella pystytään tasaamaan eroja maakuntien välillä, ei ole.

Arviolta yli 400 organisaation tehtävät siirtyvät 18 maakunnalle sekä näiden palvelulaitoksille ja neljälle maakuntien yhteisesti omistamalle palvelukeskukselle eli 40 organisaatiolle. Käytännössä vain järjestämisvastuuta kootaan, mutta palvelutuotanto hajautetaan monituottajamalliin ja hämärän peitossa olevaan valinnanvapautta koskevaan lainsäädäntöön perustuen. Myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen arvion mukaan uudistuksen yhdenvertaisuustavoitteiden saavuttaminen riippuu uudistuksen siirtymävaiheen toimeenpanosta sekä myöhemmin muodostuvasta valinnanvapausmallista. Monituottajamallin seurauksena tapahtuu palvelun tuottajien lukumäärän kasvu, jonka vaikutus koko kaavaillun järjestelmän toimivuuteen ja hallittavuuteen on yksi uudistuksen suuria kysymysmerkkejä.

Valinnanvapautta koskevien palvelujen määrittelyssä on syytä edetä harkitusti ja vaiheittain. Valinnanvapauden käytännön toteuttamisen tulisi olla osa nyt lausuttavana olevaa lakipakettia. Nyt ei ole, eikä tiedetä miten se tulee toteutumaan.

Maakuntien olisi mahdollisuuksien mukaan edistettävä sitä, että maakunnassa on riittävästi eri palvelun tuottajia, jotta tosiasiallinen valinnanvapaus voi toteutua. Mitkä ovat maakuntien tosiasialliset keinot esim. väestö- ja ikärakenteeltaan hankalilla muuttotappioalueilla vaikuttaa palvelun tarjoajien määrään?

Valtion ohjaus on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa muita maakunnille siirtyviä tehtäviä vahvempaa (STM:n ja osin VN:n ohjauskeinot). Valtiolta siirtyvien tehtävien osalta, varsinkin jos rahoitus on yleiskatteista, ovat ohjausmekanismit heikkoja. Resurssien kohdentaminen maakunnille osoitettuihin tehtäviin jää niiden omaan harkintaan. Riski palvelujärjestelmän eriytymisestä ja samalla alueellisten erojen kasvamisesta on todellinen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta lakiesityksen keskeiseksi tavoitteeksi mainitaan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja ylläpito. Tehtävä on kuitenkin pääosin jatkossakin kuntien tehtävää. Hallituksen esitys painottuu organisaatioon ja rahoitukseen liittyviin kysymyksiin. Ilmeisesti 3 miljardin euron kustannusten hillitsemistavoitteen ajatellaan syntyvän pääosin rakennetta muuttamalla ja valinnanvapauden myötä kilpailua lisäämällä. Todelliset hyödyt, myös palvelujen käyttäjille, syntyvät vasta palvelutarpeen vähentyessä ja hyvinvoinnin/terveyden lisääntyessä.

Jotta koko hallintorakenteen mullistava malli olisi taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävällä pohjalla, on maakuntien määrää vähennettävä ehdotetusta. Esitystä voi pitää oikean suuntaisena, mutta riittämättömänä. Yhteistoiminnan tarve ei vähene siinä määrin kuin esityksessä annetaan ymmärtää. Monituottajamalli lisää väistämättä koordinaation ja yhteistoiminnan tarvetta. Maakuntien yhteistoimintaa varten rakennettu malli on sopimusmenettelyineen työläs (valuustokausi).

Yhteistoimintaa tarvitaan runsaasti myös kuntien ja maakuntien välillä, koska merkittävässä tehtävissä päävastuu säilyy kunnilla (esimerkkinä esityksessä mainitaan lapsiperheiden palvelut kuten varhaiskasvatus ja koulutoimi).

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Tavoite hillitä kustannuksia pitää asettaa, mutta sen toteutumista on täysin mahdoton ennustaa vuoteen 2029 tai mihinkään muuhunkaan vuoteen. Muutos sinällään aiheuttaa mittavia kustannuksia. Esityksessä arvioidaan mm. ICT-muutosten (ml. sote-uudistuksesta riippumattomat tietojärjestelmämuutokset) kokonaiskustannusten olevan noin 2 miljardia euroa. Vaikutusten arvioinnissa on todettu, että tavoitellut vaikutukset toteutuvat vasta toiminnan pitkäjänteisen kehittämisen ja uusien toimintamallien käyttöönoton tuloksena. Aiempien kokemusten perusteella ICT:n avulla saatavat hyödyt toteutuvat vasta noin 5—10 vuoden päästä.

Siirtyvän henkilöstön palkkojen harmonisoinnin kustannushaarukka on mahdollisesti 70-700 miljoonaa euroa. Tähän liittyy paljon epävarmuustekijöitä. Laskelmia on mahdollista tarkentaa vasta, kun mm. valinnanvapauden piiriin kuuluvat palvelut on määritely.

Tärkeintä tulee olemaan toimintatapojen ja johtamisen uudistaminen tavalla, joka motivoi myös henkilöstöä. Ongelma on, ettei esitys sisällä henkilöstölle konkreettisia myönteisiä näkymiä, vaan pääosin epävarmuutta lopullisesta työnantaja-organisaatiosta. Porkkanoina voi toimia esim. ajallinen irtisanomissuoja ja varmuus palkkauksen harmonisoinnin rahoituksesta. Myös osallistava johtaminen ja osallistava toiminnan kehittäminen voisi parantaa onnistumisen mahdollisuuksia.

Merkittävä on myös (poliittinen) reagointi- ja päätöksentekokyky. Muutoksia on pystyttävä tekemään viipymättä, kun havaitaan tarve korjaaviin toimiin. Tällä hetkellä on mahdoton arvioida onko strategia-asiakirjat tai STM:n ja maakuntien välille kaavailtu neuvottelumekanismi sekä kuvattu raportointi- ja arviointijärjestelmä riittävä.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Demokratiavaikutuksia on kuvattu ja arvoitu hyvin perinteisellä tavalla edustukselliseen demokratiaan keskittyen. On totta, että suorat vaalit lisäävät kansanvaltaisuutta ”teoreettis-filosofisella tasolla”. Aitoa osallisuutta ne eivät varmista.

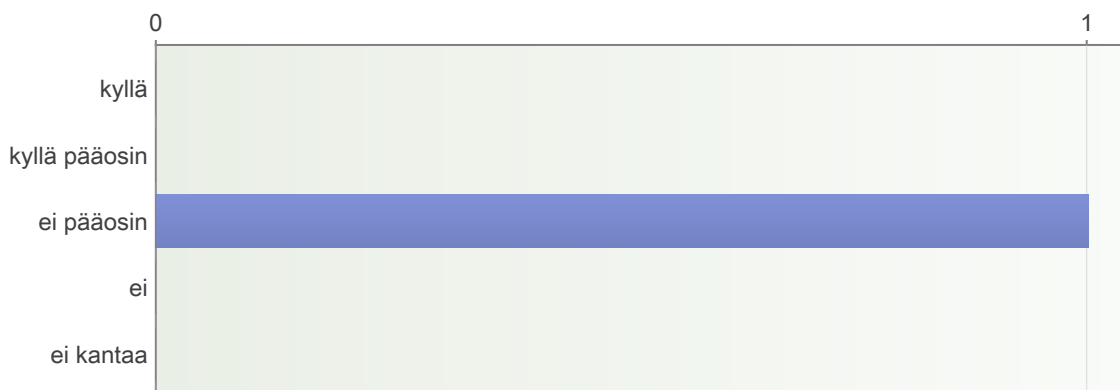
Esityksessä todetaan, että maakunnan asukkaan näkökulmasta kuntien ja maakuntien palvelujen ja osallistumisjärjestelmien tulisi muodostaa yksi, saumaton ja selkeä kokonaisuus. Tähän ei kuitenkaan hallituksen esityksessä päästä.

Esityksen perusteluissa ja vaikutusten arvioinnissa pitää pohtia laajemmin kansalaisten/palvelujen käyttäjien vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksien lisäämistä palvelujen sisällön kehittämisessä ja palvelutapahtuman toteuttamisessa. Pelkkä asiakaspalautteen yms. kerääminen ei riitä. Tiettyjen ryhmien erityistarpeet on tunnistettu/tunnustettu (esim. nuoret, vanhuksset, vammaiset, kielelliset oikeudet), mutta aidosti asiakaslähtöinen lähestymistapa edellyttää täysin uutta ajattelua maakunnan kaikkien asukkaiden osalta. Tällä hetkellä on mahdoton arvioida missä määrin valinnanvapaus toteutuessaan lisää palvelujen käyttäjien ”autonomiia”.

Erityisen ongelmallinen on yhtiöittämispakko, mikä merkitsee kansanvaltaisuuden ja avoimuuden kannalta selvää taantumaa.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

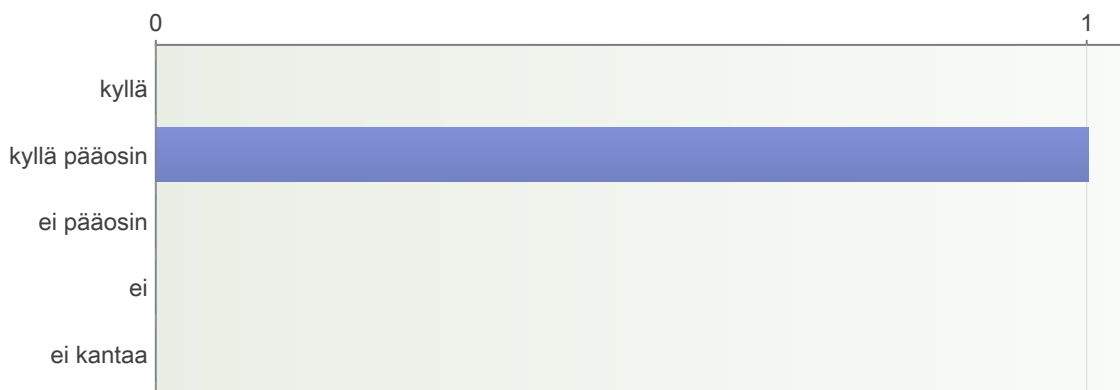

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakunnat ovat resursseiltaan ja kooltaan liian erisuuruisia.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

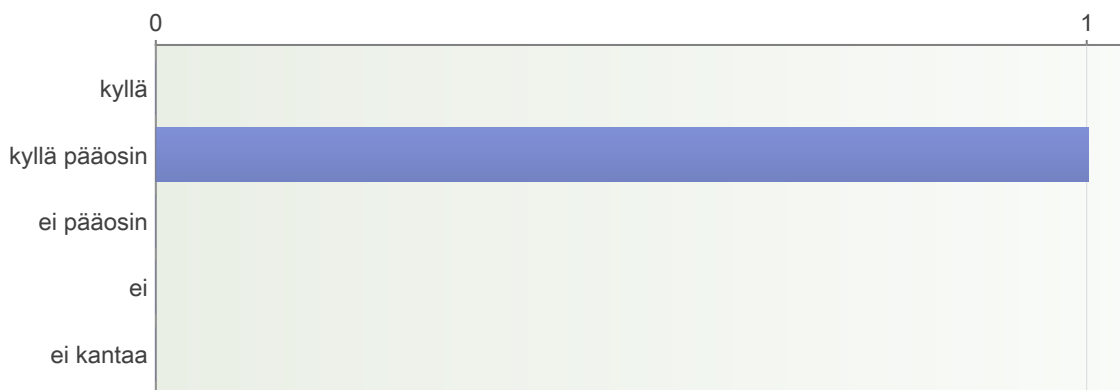

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kannatamme ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueiden johtajien lausunnossaan 2.11.2016 esittämiä muutoksia maakuntien tehtäviin (maakuntalain 6 §) koskien liikennetehtäviä. Joidenkin siirtyvien tehtäväryhmien osalta perustelut ovat olleet puutteelliset tai niitä ole kunnolla perusteltu: yksi esimerkki on alkoholihallinto. Ja toinen te-toimistot (te-palvelut).

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

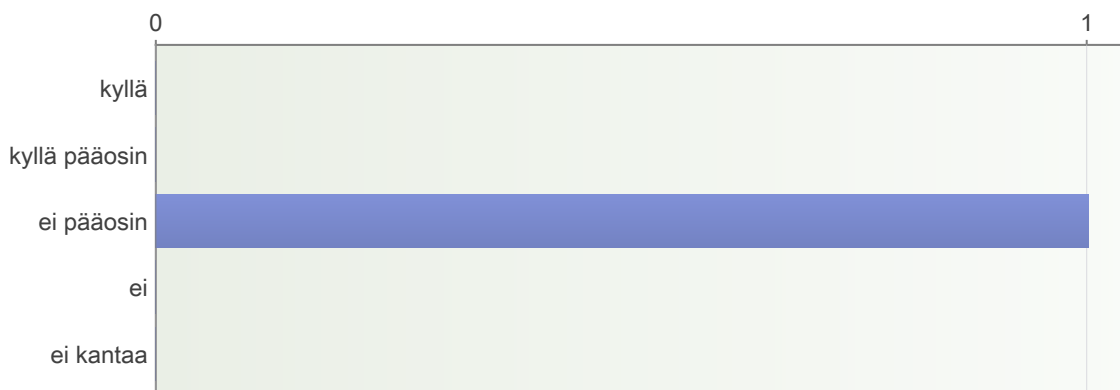

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kansalaisten demokratiakäsitys elää ja muuttuu ajassa. Siitä on osoitus mm. kansalaisaloitteen saama suosio.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

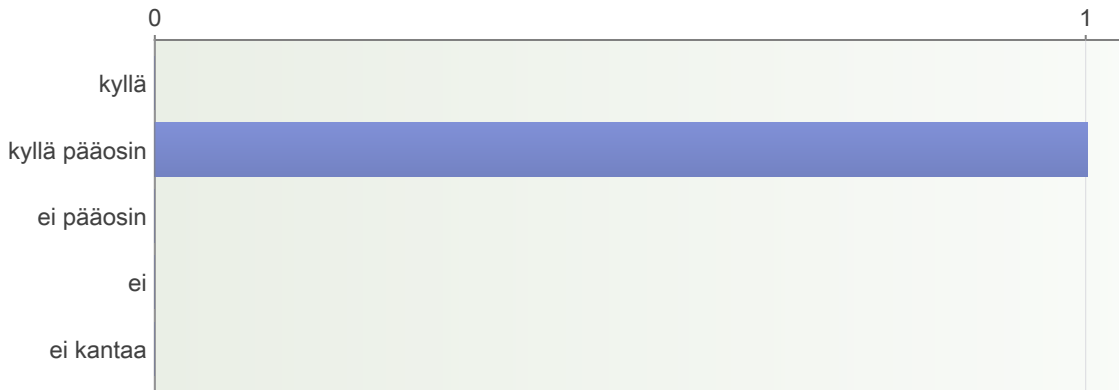

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Täsmällisen kannan ottaminen vaatisi valinnanvapautta koskevan tiedon. Maakunnan ja maakunnan palvelulaitoksen perussuhteen määrittelee periaate eriyttää järjestämistä ja palvelutuotanto. Vaikka asema ja suhde ovat teoriassa ja säädösten tasolla selvä, avautuu kokonaisuus ja toimivaltasuhteet vasta maakunnan hallintosäännössä. Maakunnat päättävät itse hallintosääntöjensä sisällöstä (lain säätelmissä puitteissa). Hallintosääntöjen erilaisuus lisää eroja maakuntien välillä. Voiko hallintosääntöjen erilaisuus myös vaikeuttaa/monimutkaistaa kuntien yhteistoiminnan järjestämistä? Hallintosääntöjen sisällön ja maakuntien organisaation yhdenmukaistamiseen on ilmeinen tarve (malli hallintosäännöksi?) Erityisesti siirtyvän henkilöstön on vaikea asemoida itseään, koska toimivaltasuhteista (ja siten osin myös tehtävistä) ei ole mitään yksityiskohtia tiedossa.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Edellä on jo tuotu esille, että yleiskatteinen rahoitus on ongelmallinen, koska itsehallinto antaa maakunnille mahdollisuuden kohdentaa voimavarat haluamallaan tavalla. Eri ministeriöiden momenteilta on siirtymässä valtiolta siirtyvien tehtävien mukana merkittävä määrä määrärahoja maakunnille. Jatkossa ohjaus näyttää olevan enimmäkseen määrärahaohjausta ja muut ohjausmekanismit puuttuvat tai ovat heikkoja. Toisaalta maakuntien oma harkinta ja päätöksenteko rajataan vähiin säätämällä tehtävistä tarkasti ja osoittaen määrärahoja valtion budjetista niiden hoitamiseen niukasti. Kuntiin nähden toiminnan vapaus on olennaisesti tarkoitus leikata. Maantieverkon omistajuus ja rahoitus tulee säilyttää valtiolla (vrt. ELYjen L-vastuualueen johtajien lausunto). Lisäksi pitäisi tarkastalla, onko tehtäväryhmiä, joissa kokonaisuuden/ valtakunnallinen etu/näkökulma on yksittäisen maakunnan etua/näkökulmaa tärkeämpi ja rahoitusta näin ollen sidottava tiettyyn käyttötarkoitukseen.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

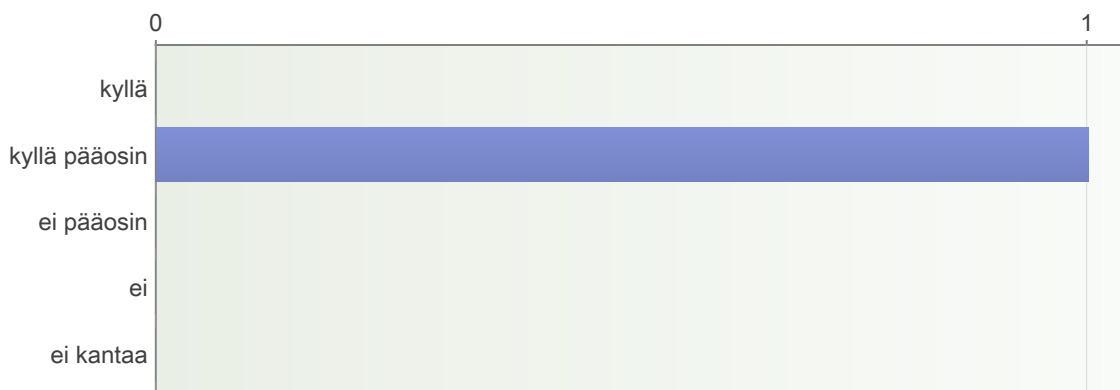
Vastaajien määrä: 1

- Pardia ei kannata pakkoyhtiöittämistä lainkaan.

Uudistuksen tarvitsemaan suureen työpanokseen ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Väliaikaishallinnon rahoittamista koskevat kirjaukset eivät yksin riitä. Esimerkiksi edellinen aluehallintouudistus sitoi valmistelu- ja toimeenpanovaiheessa runsaasti resursseja ja aiheutti lisätöitä kaikissa muutoksen kohteena olleissa organisaatioissa. Nyt uudistuksen mittavakaava tehtävä-, henkilöstö- ja omaisuussiirtoina on moninkertainen. Palvelujen varmistaminen vuosina 2017-2018 ja siirtymävaiheen aikana on suuri haaste ja otettava myös henkilöstömitoituksessa huomioon.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

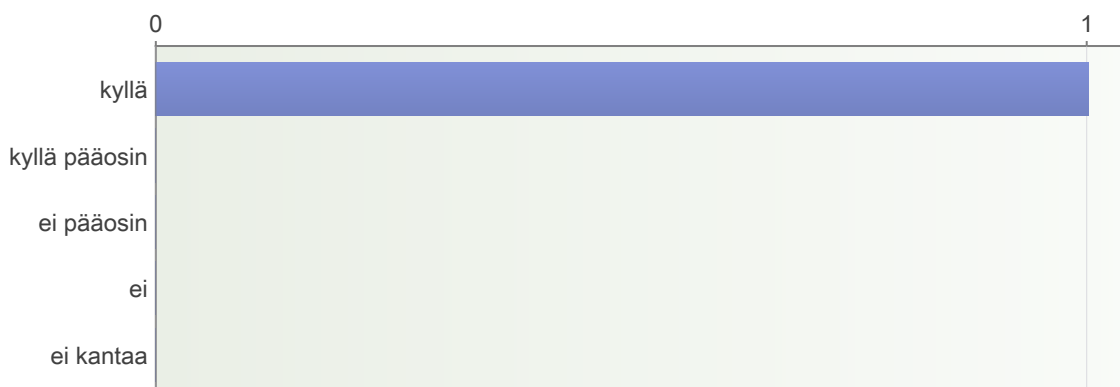

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Palvelun tuottamista on tarkoitus koota yhteen silloin kun saatavuus ja laatu edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja. Perusteena mainitaan myös palvelujen tarkoituksenmukaisen toteutuksen ja kustannusvaikuttavuuden ja tehokkaan tuottamisen asettamat vaatimukset. Kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin on esitetyn perustein kannatettavaa. Uudistuksen todennäköisimmät säästöt ja hyödyt on saavutettavissa esim. vaativissa erikoissairaahoidon palveluissa.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

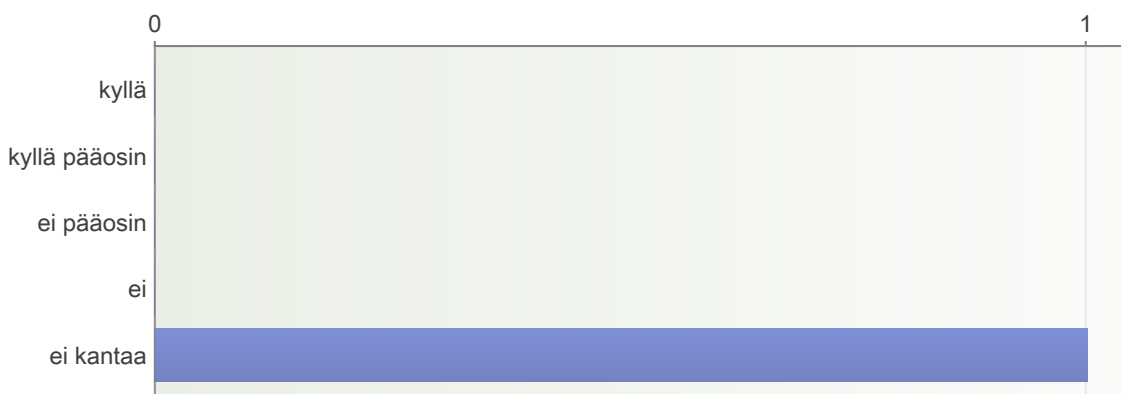

Avoimet vastaukset: kyllä

- Sitovuus ei ole pelkästään perusteltua. Se on suorastaan välttämätöntä.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

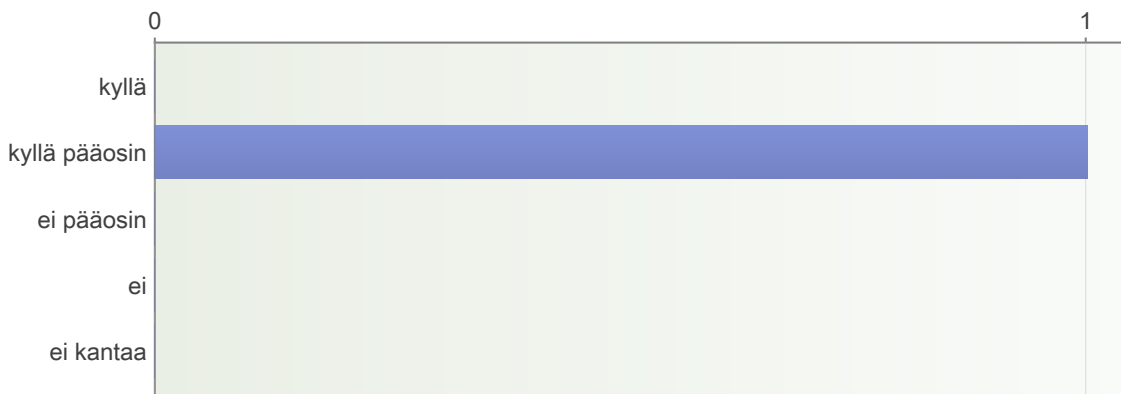
Avoimet vastaukset: ei kantaa

- On erittäin vaikea ottaa kantaa ovatko säädökset ja niissä kuvatut moninaiset välineet (strategiat, palvelulupaukset, rekisteröinnit, sopimukset jne.) riittäviä integraation toteuttamiseen käytännössä. Selvää on ainoastaan se, että malli tulee lisäämään merkittäväällä tavalla hallintobyrokratiaa ja samalla kustannuksia, joita ei ole hallituksen esityksen perusteluissa otettu riittäväällä vakavuudella huomioon.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

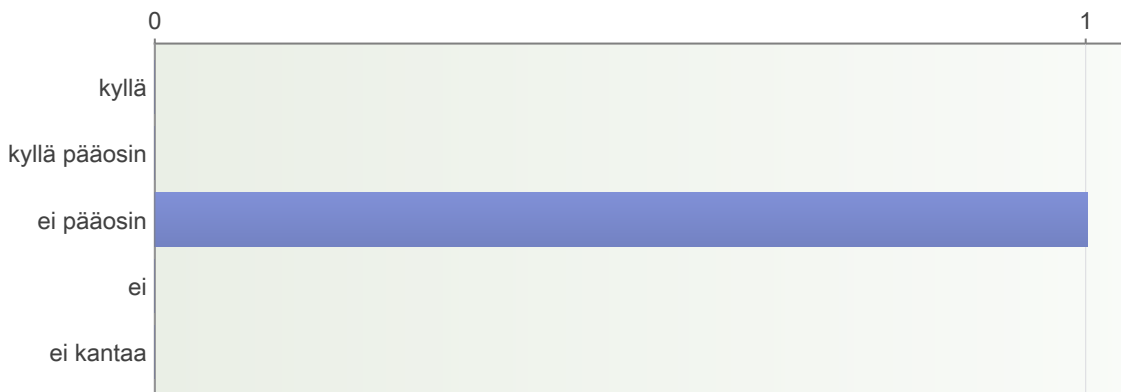

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valtion vahva ohjaus on välttämätöntä jo eräänlaisen perälaudan varmistamisessa, mikäli maakunnat eivät kykene hoitamaan tehtäviään lain edellyttämällä tavalla/tasolla. Lisäksi ohjausta tarvitaan, jotta valtion kustannuksia kyetään hallitsemaan/hillitsemään edes teoriassa.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaaajien määrä: 1

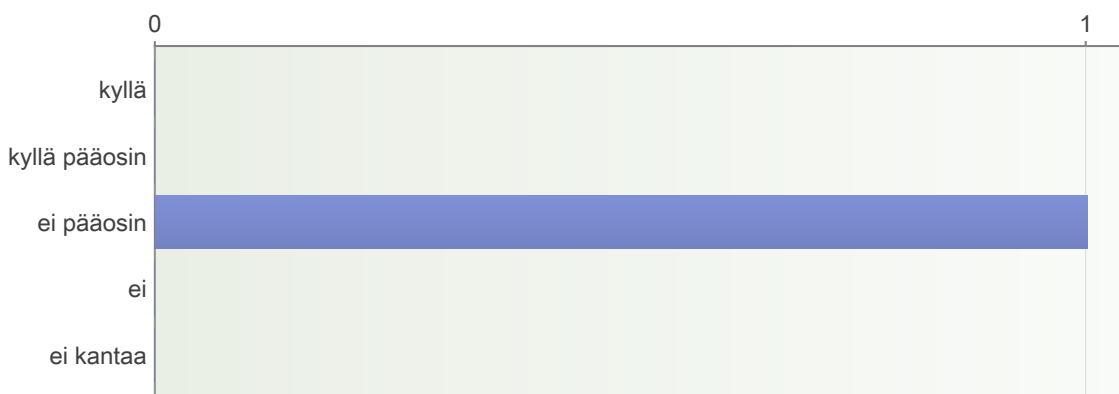
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Vaikutusten arvioinnissa todetaan, että palvelujen järjestämisen ja tuottamisen eriyttäminen sekä markkinoilla tarjottavien palvelujen tuotannon yhtiöittäminen aiheuttavat pysyviä transaktiokustannuksia, joiden suuruutta on vaikea arvioida. Jos eriyttämisen perusteet ovat johtamisen parantuminen sekä kustannusten hallinta kilpailun avulla ja laadun kehittäminen saamalla yksityisen sektorin innovaatiot käyttöön, herää kysymys perustuuko ratkaisu pelkkiin oletuksiin vai tosiasioihin. Hallituksen esityksessä ei tuoda esille ”juridista pakkoa” eriyttämiselle. Kyse on siis mitä ilmeisemmin poliittisesta valinnasta. Kokemukset kuntien tekemien tilaaja-tuottaja –mallien epäonnistumisten myötä eivät rohkaise eriyttämiseen. Kysymys on erittäin vaikea erityisesti maakuntakonsernin henkilöstön kannalta. Henkilöstöä olisi maakunnassa, maakunnan palvelulaitoksessa ja vielä markkinoilla kilpailtaessa palvelulaitoksen tytäryhtiössä tai tytäryhteisössä. Palvelulaitoskonsernilaitosta

on tarkoitus johtaa yhtenä kokonaisuutena siten, että palveluintegraatio voi toteutua. Mutta onko henkilöstöpolitiikka yhtenäistä ja millaiseksi muotoutuvat palvelussuhteen ehdot, kun kyse on itsenäisistä toimijoista? Nämä ovat keskeisiä kysymyksiä, mikäli henkilöstön halutaan myös liikkuvan konsernin sisällä. Vaikka organisaatiomuodot poikkeaisivat toisistaan, tulee palvelussuhteen ehtojen olla konsernitason tasolla niin yhdenmukaiset kuin mahdollista.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- vrt. vastaus edellä (14.) Päävastuun tulisi olla julkisella sektorilla, jota yksityinen ja kolmas sektori täydentää.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Ei vastauksia.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

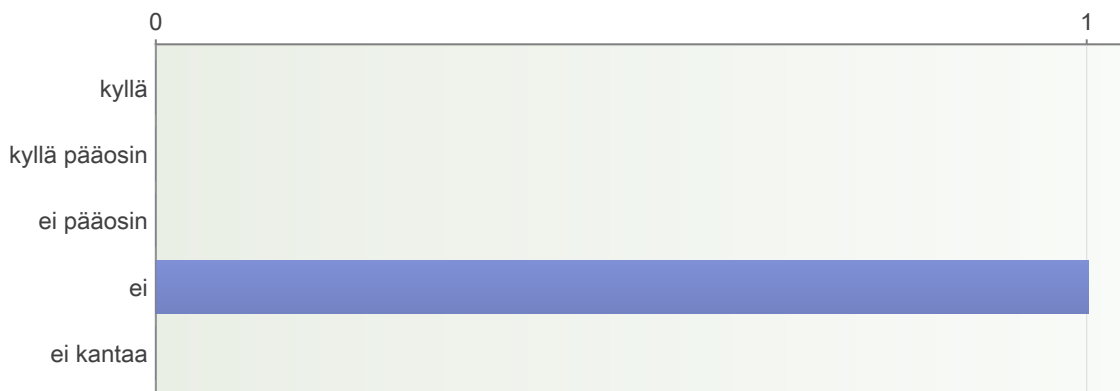
Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaantulon 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

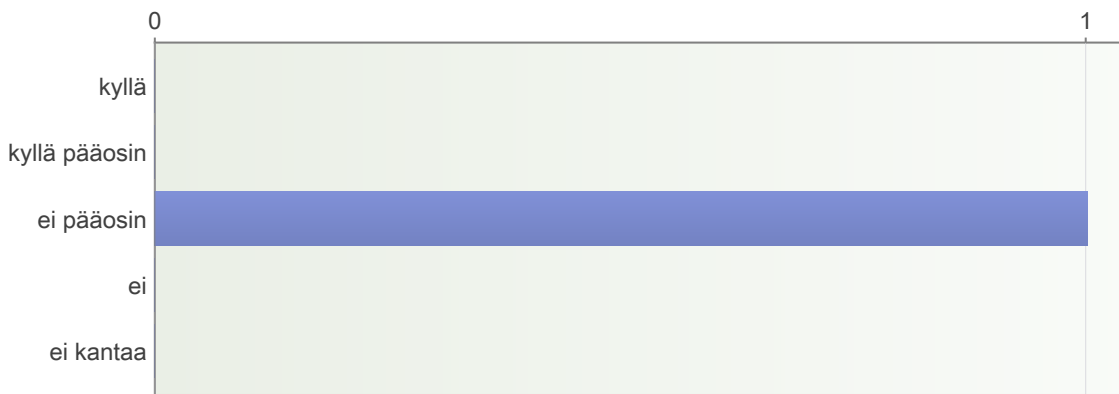

Avoimet vastaukset: ei

- Väliaikaishallintoa koskevissa säädöstekesteissä ei lainkaan mainita aluehallintovirastoja, joista tehtäviä maakunnille on siirtymässä. Aluehallintovirastoja ei ole myöskään huomioitu valmisteluelimessä tai valmisteluun osallistumisvelvoitetta ja tietojensaantia koskevissa pykälissä. Kuitenkin väliaikaishallinnossa tulisi olla laajasti tuntemus siirtyvistä tehtävistä. Aluehallintovirastot on em. pykäliin asianosaisena lisättävä. Henkilöstöstä (ei sen enempää kuntien kuin valtion) ei ole mitään mainintaa. Voimaantulon mukaan väliaikaishallinto tulee tekemään maakuntia sitovia päätöksiä ja sopimuksia. Henkilöstön edustus (kuntien ja valtion) väliaikaishallinnossa on lakiin lisättävä. Väliaikaishallinnon viestintää käsittelevässä pykälässä ei ole lainkaan mainittu muutoksen kohteena ja muutosta toteuttavaa henkilöstöä. Voimaantulo on kirjoitettu niin, että henkilöstö on objekti, eikä uudistuksen onnistumiseen ratkaisevalla tavalla vaikuttava subjekti.

22. 20. Voimaantulon 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

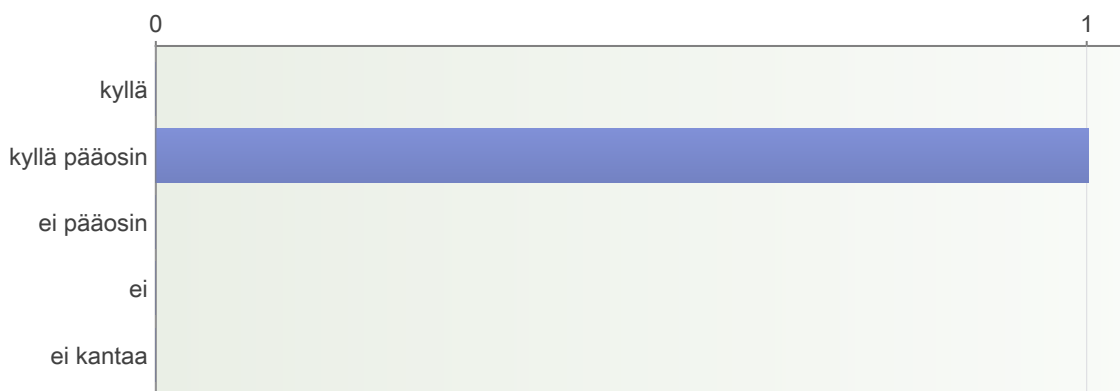

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Liikkeenluovutuksen periaatteiden noudattaminen on kirjattu asianmukaisesti. Sen sijaan erilaiset organisaatiomuodot ja organisaatiomuodosta toiseen mahdollinen myöhempi siirtyminen luo suuren epävarmuuden palvelussuhteen ehtojen kokonaisuudesta. Useammassa kohdassa viitataan kuntien tukipalveluhenkilöstöön ja tarpeeseen suorittaa tehtävien uudelleen järjestelyä. Myös palkkojen alentamiseen tehtäväjärjestelyjen yhteydessä viitataan. Lisäksi viitataan oikeus- ja valvontakäytäntöihin joissa on katsottu, että erilaiset muutostilanteet, kuten liikkeenluovutus ja muut muutostilanteet voivat olla hyväksyttävä peruste palkkaerolle tietyn siirtymävaiheen ajan. Ilmeisen tietoisesti jätetään mainitsematta, että hyväksyttävän siirtymävaiheen pituuden ei ole katsottu voivan olla 2-3 vuotta pidempi. Kuntarakennelain 29 §:n perusteella henkilöstön työnantajan vaihtuessa kuntajaon muutoksen perusteella työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa viiden vuoden aikana kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Säännös on voimassa vuoteen 2021 saakka. Uudistuksessa ei ehdoteta maakuntiin siirtyvälle henkilöstölle samanlaista irtisanomissuojaa, koska etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa toimivista ammattihenkilöistä on monin paikoin pulaa. Perusteluna käytetään myös sitä, että maakuntiin siirtyvä henkilöstö olisi paremmassa asemassa kuin yksittäisissä kunnissa hallintotehtävissä työskentelevä henkilöstö, jonka määrälliseen tarpeeseen uudistus voi vaikuttaa. Perustelut ovat heiveröiset. Uudistus koskee yli 200 000 julkisen sektorin työntekijää, joista aivan valtaosa on naisia. Henkilöstön aseman turvaaminen ja hyvän henkilöstöpolitiikan noudattamisen varmistaminen edellyttää erityisen irtisanomissuojan ja palkkojen harmonisoinnin erillisrahoituksen. Lähtökohta on myös oltava, että uudistuksessa tehtäviä järjestellään lähtökohtaisesti niin, että palkkataso säilyy vähintään ennallaan (siirtyy tehtävä maakuntiin tai jää kuntiin tai valtiolle). Sukupuolivaikutusten arviointi on heikosti laadittu ja vaatii perusteellisen täydentämisen. Uudistus ei saa heikentää naisten asemaa työmarkkinoilla tai vaarantaa samapalkkaisuuden ja palkkatasa-arvon saavuttamisen tavoitteita. Työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen vuoksi myös paikkakunnalta toiselle siirtymisen minimoiminen on asetettava tavoitteeksi. Oma lukunsa ovat valtakunnalliset palvelukeskukset (4), joiden valmistelussa henkilöstön vaikutusmahdollisuudet ovat jäämässä ohuiksi. Henkilöstön osallistumista on vahvistettava nimenomaan ohjaus- ja projektiryhmissä, joissa valmistelu keskeisesti tapahtuu. Tehtäväksiannot ovat luonteeltaan sellaisia, että jo yksinomaan yhteistoimintalakien noudattaminen edellyttää ryhmien täydentämistä.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Toimitilakysymys on hämmentävä. Kunnille on jäämässä mittava omaisuusmassa, jonka tulevista käyttötarpeista ei ole tietoa. Kirjanpidollisesti omaisuusjärjestelyt on hoidettavissa kunnan peruspääomaa alentamalla. Maakunta päättää palveluverkostaan ja tarvitsemistaan toimitiloista itsehallintonsa puitteissa, eikä maakuntien päätöksiä palvelu- ja toimitilaverkosta voida arvioida etukäteen. Asiakkaiden valinnanvapauden ennakoitaan johtavan siihen, että maakunnan toimitilatarpeet vähenevät entisestään. Jäävätkö toimitilat kolmen vuoden siirtymäajan (+1 optiovuosi) jälkeen kuntien käsiin purettavina autiotaloina? Hallituksen esityksessä ei ole mitään mainintaa siitä miten menetellään, jos esim. pienet kunnat ajautuvat taloudellisiin vaikeuksiin tyhjien toimitilojen kanssa. Onko luotava joku mekanismi, jolla kunnat pääsevät eroon tiloista, joille ei löydy omaa käyttöä, vuokralaista tai ostajaa? Maakuntiin ja edelleen valtakunnalliseen toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskukseen on siirtymässä erityisesti sairaanhoitopiireistä myös sellaisia toimitiloja ja rakennuksia, joille ei tulevaisuudessa ole välttämättä käyttöä.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Ei vastauksia.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidättekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

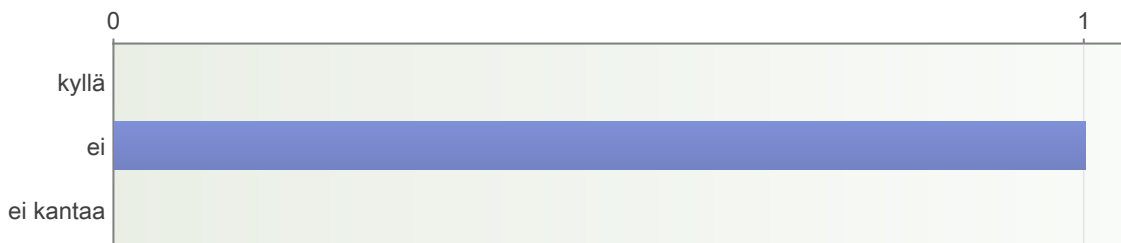

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Säädös on paitsi perusteltu, myös välttämätön.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Uudistuksen laajuus ja perustavanlaatuisuus huomioiden siirtymäkausi on liian lyhyt. Ainakin on oltava valmius jatkaa siirtymäaikaa, mikäli jo valmisteluvaiheessa 2017-2018 ilmenee, ettei organisaatio- ja toimintamallia kyetä rakentamaan aikataulussa.

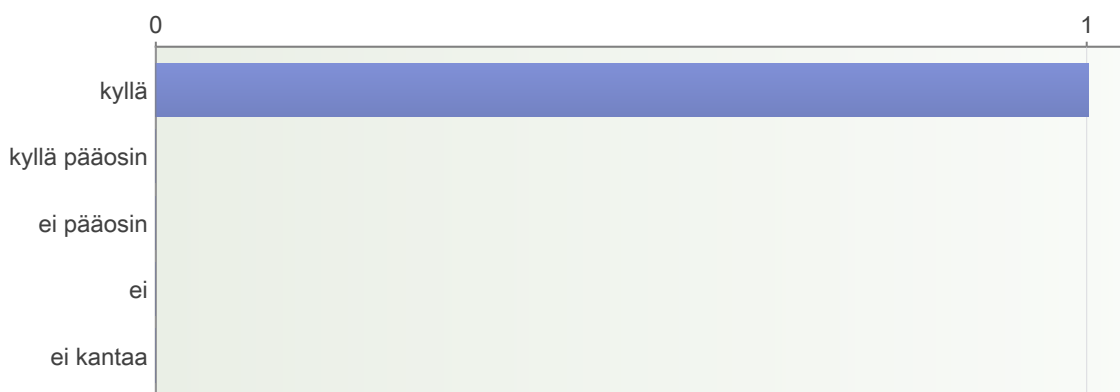
27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Vastaajien määrä: 1

- Voimaanpanolaki ei anna mitään vastauksia valtiolta siirtyvän henkilöstön osalta. Lisäksi on muistettava, että siirtyviä tehtäviä valtiolla hoitava henkilöstö on virkasuhteista ja kunnissa työsopimussuhde on laajasti käytössä. Tämä on otettava valmistelussa huomioon.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

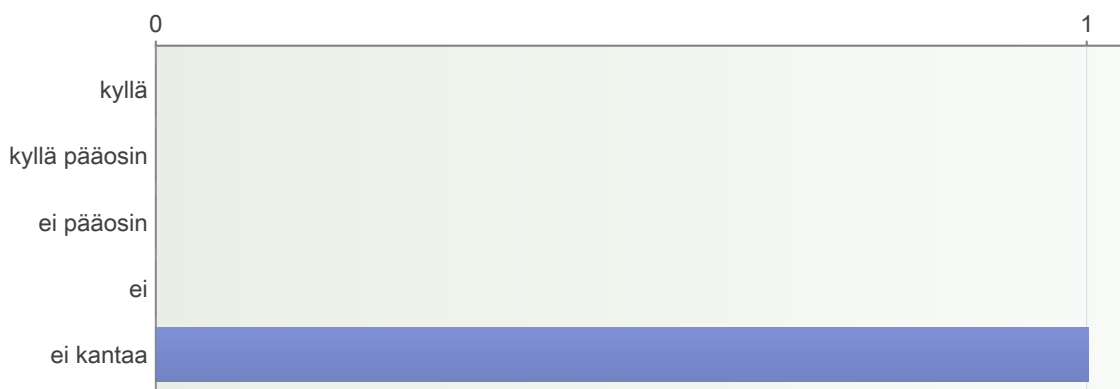

Avoimet vastaukset: kyllä

- Yhdenvertaisuuden, palvelujen saatavuuden, kustannusten hallinnan, tehokkaan ohjauksen, kokonaisuuden hallinnan, merkittävien peruspalvelujen toteutumisen yms. näkökulmasta ratkaisu on ainoa mahdollinen.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoritua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

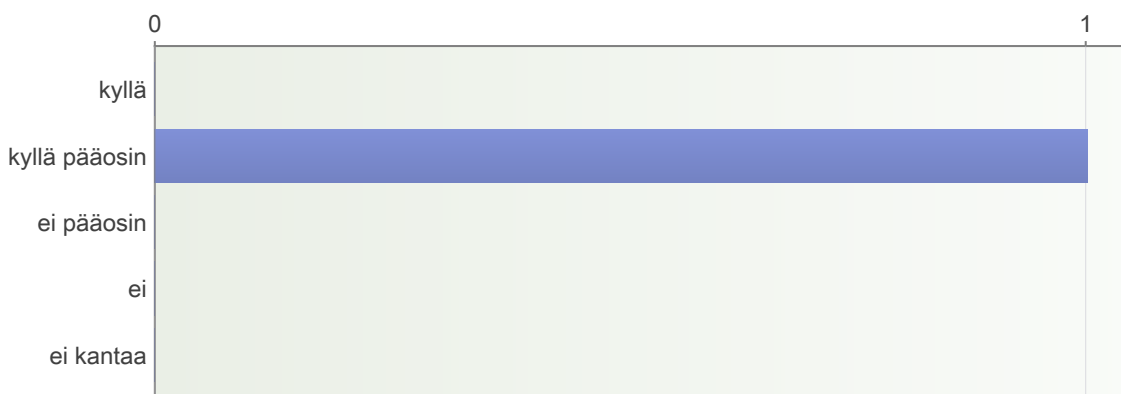

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Mahdotonta arvioida yksinomaan hallituksen esityksessä esitettyjen tietojen perusteella. Alueiden kehitystä ja toimintaympäristön muutosta ei voi kovin pitkälle ennustaa. Ilmeisesti sen enempää kunta kuin maakuntakaan ei voi mennä konkurssiin eli viime kädessä valtio vastaa.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

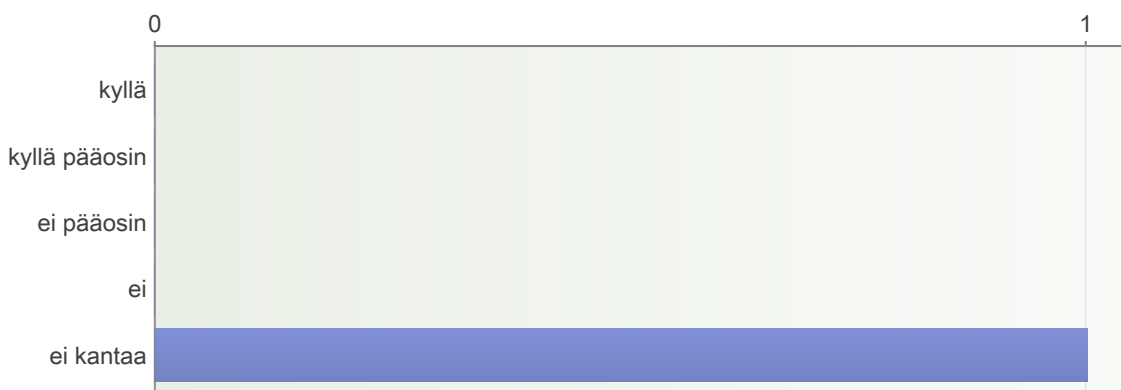

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Esitys vaikuttaa perustellulta, vaikka muiden kuin tarveperusteisen ja asiakasperusteisen rahoituksen osuus on kokonaisuudessa pieni. On selvää, että tarvetekijöitä ei voida kevein perustein muuttaa (ennustettavuus), mutta tarkastelu on toimintaympäristön voimakkaasti muuttuessa voitava tehdä.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

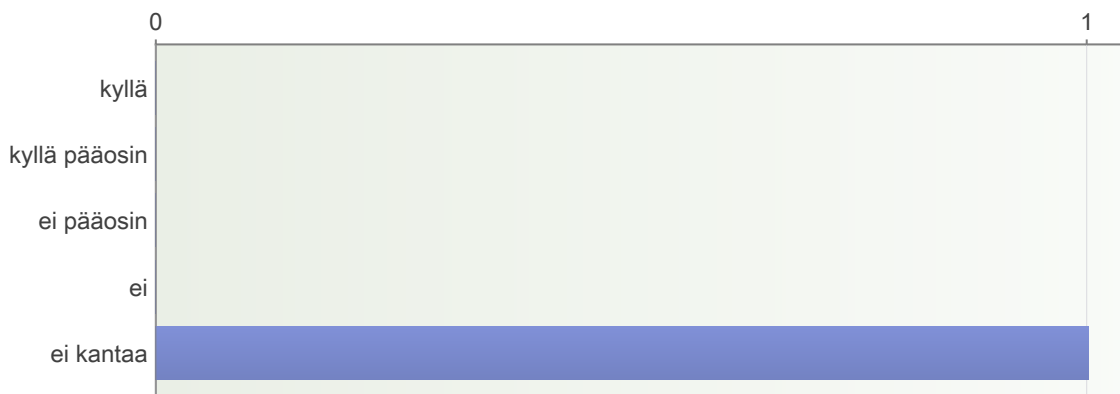
- Merkittävät erot alueiden välillä voivat hallituksen esityksen mukaan selittyä esimerkiksi palvelujen määrään tai laatuun liittyvillä tekijöillä tai tehokkuuseroilla, mutta tarkkaa analyysia erojen syistä ei aineistojen puuttumisen vuoksi ole pystytty tekemään. Koska tietopohja on riittämätön, on oltava valmius tarkastella siirtymäkauden pituutta valmistelun edetessä ja tietopohjan mahdollisesti parantuessa.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidätkö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

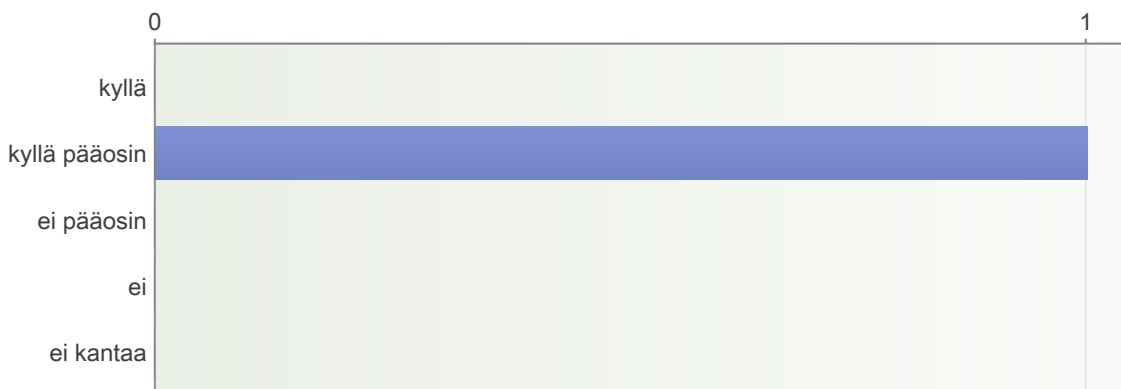

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Vuoden 2016 arviotietojen perusteella noin neljännes kunnista (74) olisi epätasapainossa. Hallituksen esityksen mukaan on mahdollista, että taloudeltaan heikoimmassa asemassa olevien kuntien tilanteen helpottamiseksi tarvitaan tilapäistä taloudellista tukea esimerkiksi harkinnanvaraisena valtionosuuden korotuksena. Suomessa on vuodesta toiseen kuntia, joiden tosiasialliset mahdollisuudet selvitä tehtävistään ovat heikot. Ylipäänsä kuntien tulevaisuus on oltava avoimen keskustelun kohteena tehtävien olennaisesti muuttuessa. Päätöksentekokoneisto yms. on mitoitettava muuttuneeseen tilanteeseen.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidätekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

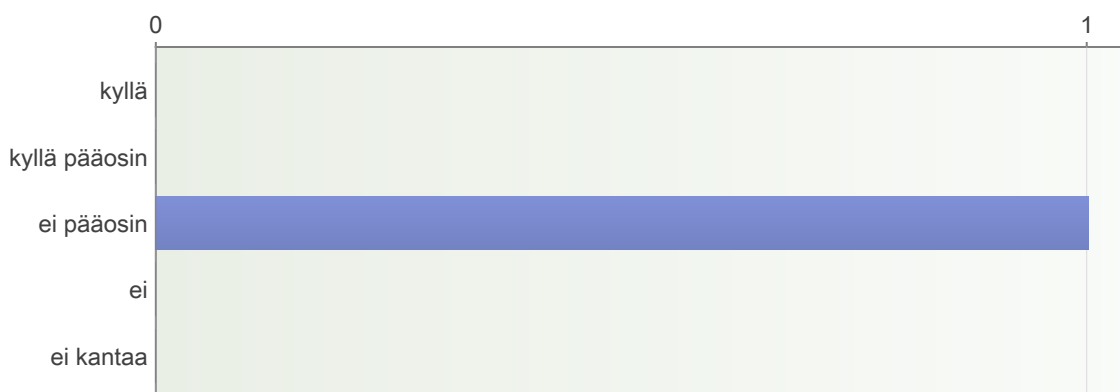
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

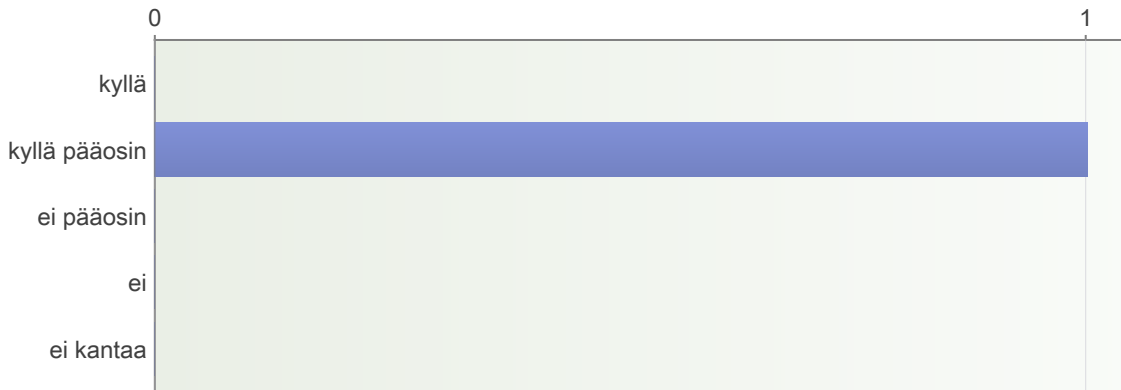

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Vastauksen antaminen edellyttää tarkempaa tietoa mm. valinnanvapausmallista ja vaikutuksista henkilöstöön

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilöstön asemaa on kommentoitu kysymyksen 20 vastauksessa.

Väliaikaishallinnolle säädetään velvollisuus noudattaa yhteistoimintalain periaatteita. Väliaikaishallinnon ajan henkilöstön edustajat valitaan maakunnan yhteistoiminta-elimeseen niin, että yhteistoimintalain 14 §:n mukainen yhteistoimintaelin kootaan tarkoituksenmukaisessa laajuudessa samoja periaatteita noudattaen kuten kunnan yhteistoimintaelin. Henkilöstöä edustavat 19 §:ssä tarkoitettujen yhdistysten tai niiden rekisteröityjen paikallisten alayhdistysten nimeävät maakunnalliset edustajat, kunnallisten pääsopijajärjestöjen tarkemmin ohjeistamalla tavalla.

Jos väliaikaishallinto tekee ratkaisuja, jotka sitovat maakuntia, pitää valtiolta siirtyvän henkilöstön osuus yhteistoiminnassa järjestää (erikseen säätämällä). Pelkkä uudistuksen käsittely valtion yhteistoimintalain mukaisesti ei riitä.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

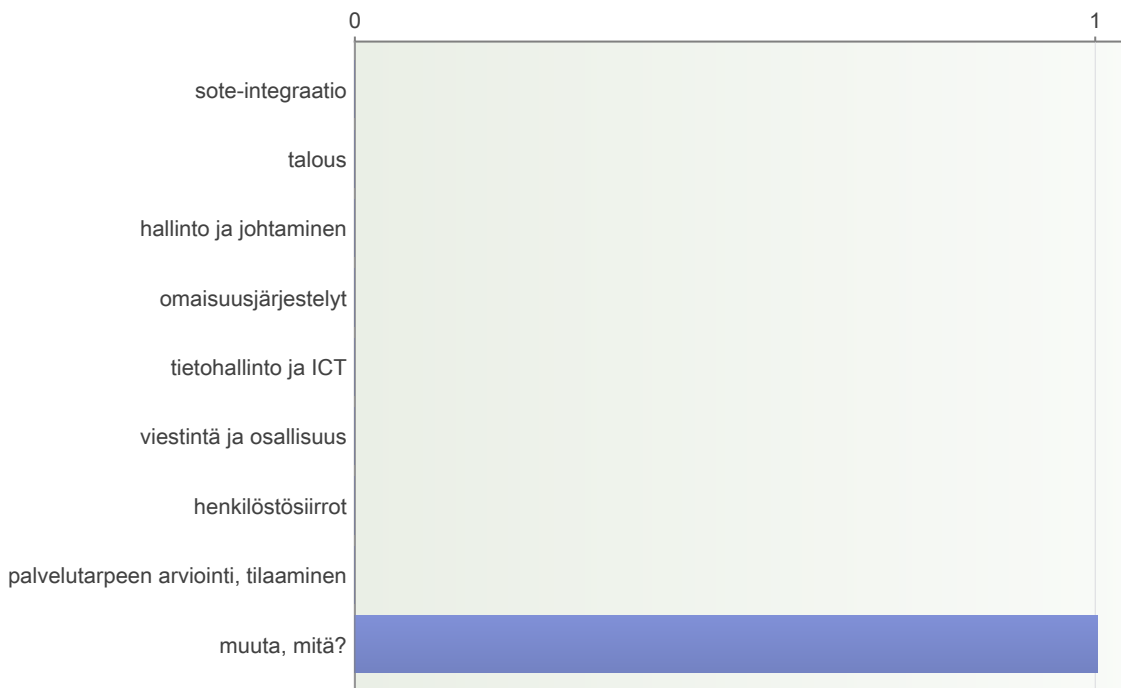
- Valtiolta siirtyvän henkilöstön sopimus- ja neuvotteluoikeudet (Pardia) on järjestettävä maakunnissa.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Ei vastauksia.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: muuta, mitä?

- Tuki on henkilöstöjärjestölle ehkä väärä sana. Eniten kaivataan aitoa osallistumismahdollisuutta ja poliittisten päätösten kestäviä perusteluja. Erityisesti maakuntatason valmistelu on ollut sekavaa ja valtion henkilöstö on usein unohdettu ja edustus saatu vasta patistelun jälkeen. Väliaikaishallinnon käynnistämisessä on huolehdittava, etteivät ”kaikki kukat saa kukkia vapaasti”, vaan muutosta ohjataan (tai tuetaan, jos itsehallinto ei salli muun sanan käyttöä) valtakunnallisesti ja hallitusti.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- •Henkilöstön edustuksesta maakuntien organisaatiossa ei ole mitään mainintoja. Kuinka henkilöstön edustus aiotaan järjestää? Esimerkiksi valtiolla on henkilöstön edustus laajasti johtoryhmissä ja vastaavissa.
•Luottamusmiesten ja muiden henkilöstön edustajien aseman säilyminen siihen saakka, kun uudessa organisaatiossa on saatu sopimukset solmittua ja valinnat suoritettua on hoidettava erillisillä siirtymävaiheen sopimuksilla/järjestelyillä.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Laissa kunnallisesta viranhaltijasta (6 §) todetaan, että virkasuhteeseen otettavalla on oltava erikseen säädetty taikka kunnan tai maakunnan päättämä erityinen kelpoisuus.

Uudistuksessa on huolehdittava, ettei esim. valtiolta siirtyvälle henkilöstölle esitetä sellaisia uusia kelpoisuusvaatimuksia, etteivät he enää täyttäisi tehtävän kelpoisuusvaatimuksia.